

متن درس

کارت ۱ درس ۱

پرسش‌ها

معنی کنید:

۱- زنخدان فرو برد چندی به جیب

که بخشنده، روزی فرستد زغیب

۲- چنان سعی کن کز تو ماند چو شیر

۳- بخور تا توانی به بازوی خویش

که سعیت بود در ترازوی خویش

۴- نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست

۵- کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست

متن درس

کارت ۱
درس ۱

پاسخها

- ۱- گوشه گیر شد و از کار کردن و تلاش خودداری کرد و منتظر ماند تا خداوند بخشنده، رزق و روزی او را از غیب برایش بفرستد.
- ۲- در زندگی طوری تلاش و کوشش کن که از حاصل رنج تو بهره‌ای به دیگران برسد. همان‌طور که از شیر باقی ماند.
- ۳- با تکیه بر کار و تلاش خودت، زندگی کن. زیرا زندگی مانند یک ترازو است. تلاش و سعی تو در یک کفه قرار می‌گیرد و مزد تلاش تو در کفه‌ی دیگر ترازو.
- ۴- نه غریبه‌ها از او مواظبت و نگره‌داری کردند نه دوستانش.
- ۵- کسی که دارای فکر و اندیشه است، در حق دیگران، کرم و بخشش را پیش می‌گیرد.

قلمرو زبانی

کارت ۲

درس ۱

پرسش‌ها

۱- مصرع زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید و نقش اجزای اصلی آن را مشخص نمایید:

بگیر ای جوان، دست درویش پیر

۲- معادل معنایی واژگان زیر چیست؟

صنع، زنخدان، جیب، دَغَل، شوریده رنگ

۳- در مصرع «شغال نگون بخت را شیر خورد» کدام

گروه اسمی، در جایگاه مفعول قرار دارد؟

۴- واژه‌های «وندی» و «مرکب» را در کلمات زیر بیابید.

زندگانی، نگون بخت، درون همت، درنده، بخشایش

۵- در مصرع «یقین، مرد را دیده، بیننده کرد» نوع «را»

مفعولی است یا فک اضافه؟

قلمرو زبانی

کارت ۲

درس ۱

پاسخ‌ها

۱- ای جوان ، دست درویش پیر را بگیر.

ای: حرف ندا، جوان: منادا، دست: مفعول

درویش: صفت (درویش در معنای فقیر آمده است).

پیر: صفت، را: نشانه‌ی مفعولی، بگیر: فعل امر

۲- آ: آفرینش ب: چانه پ: گریبان، یقه

ت: فریب‌کار ث: رنگ پریده، پریشان

۳- شغال نگون‌بخت

۴- وندی: زندگانی، درنده، بخشایش

مرکب: نگون‌بخت، درون همّت

۵- فک اضافه

قلمرو ادبی

کارت ۳ درس ۱

پرسش‌ها

۱- آرایه‌های ادبی موجود در مصرع‌های زیر را مشخص کنید:

(آ) یکی روبهی دید بی دست و پای

(ب) کزین پس به کنجی نشینم چو مور

(پ) بخور تا توانی به بازوی خویش

۲- در بیت زیر، ردیف و قافیه را معین کنید:

خدا را بر آن بنده بخشایش است

که خلق از وجودش در آسایش است

۳- در مصرع زیر، کدام آرایه‌ی ادبی موجود است؟

بگیر ای جوان، دست درویش پیر

قلمرو ادبی

کارت ۳

درس ۱

پاسخ‌ها

۱- آ) مراعات نظیر در دو واژه‌ی «دست» و «پای»

ب) تشبیه، چو: ادات تشبیه، مور: مشبه‌به، من: مشبه

پ) بازو مجاز از توانایی

۲- است: ردیف، بخشایش و آسایش: قافیه.

۳- دست گرفتن کنایه از کمک کردن.

قلمرو فکری

کارت ۴

درس ۱

پرسش‌ها

۱- مرد درویش پس از یقین به کدام صفت الهی، از

کارکردن خودداری کرد؟

۲- ضرب‌المثلی بیاورید که بیانگر این معنا باشد که در

عین این که خداوند روزی‌دهنده و رزاق است، تلاش

و کار کردن نیز لازم است.

۳- بیتی از متن درس ذکر کنید که بیانگر این معنا باشد

که خدمت‌گزاران به مردم، در دنیا و آخرت، نتیجه‌ی

نیکوی اعمالشان را خواهند گرفت.

قلمرو فکری

کارت ۴

درس ۱

پاسخ‌ها

۱- مرد درویش یقین پیدا کرد که خداوند «رزاق» است و روزی همه را خواهد داد.

۲- از تو حرکت، از خدا برکت

۳- کسی نیک بیند به هر دو سرای

که نیکی رساند به خلق خدای

متن درس

کارت ۵

درس ۲

پرسش‌ها

معنی کنید:

- ۱- مسعود شبگیر بر نشست
- ۲- تا چاشت گاه به صید مشغول بودند.
- ۳- از قضای آماده
- ۴- اما ایزد رحمت کرد پس از نمودن قدرت.
- ۵- نبشته آمد و به توقیع مؤکد گشت.
- ۶- بار نتوانست داد.
- ۷- بوالعلائی طبیب آنجا زیر تخت نشسته دیدم.
- ۸- بونصر نامه‌های رسیده را، به خط خویش، نکت بیرون می‌آورد.
- ۹- این مرد بزرگ و دبیر کافی، به نشاط قلم در نهاد.

متن درس

کارت ۵

درس ۲

پاسخ‌ها

- ۱- سحرگاه مسعود سوار بر اسب شد.
- ۲- تا میانه‌ی زمان بین صبح تا ظهر (تقریباً معادل ۱۰ صبح امروزی) مشغول شکار بودند.
- ۳- از سرنوشتی که معین شده بود.
- ۴- اما خدا پس از این که قدرتش را به مسعود نشان داد ، به او رحم و لطف کرد.
- ۵- نوشته شد و با امضای مسعود استوار گردید.
- ۶- نتوانست اجازه‌ی ملاقات با شاه بدهد.
- ۷- بوالعلا‌ی پزشک را آن‌جا کنار تخت نشسته دیدم.
- ۸- بونصر از نامه‌های رسیده به دربار، با خطّ خودش نکته‌ها و مطالب مهم را استخراج می‌کرد.
- ۹- این مرد بزرگ و دبیر با کفایت و لایق، شادمانه شروع به نوشتن کرد.

متن درس

کارت ۶
درس ۲

پرسش‌ها

معنی کنید:

۱۱- تا خویشتن را ضیعتکی حلال خرنند و فراخ تر بتوانند زیست.

۱۲- ما حقّ این نعمت تندرستی را که باز یافتیم، لختی گزارده باشیم.

۱۳- گفت: این صلت فخر است. پذیرفتم و باز دادم که مرا به آن کار نیست.

۱۴- وزر و وبال این چه به کار آید؟

۱۵- در عهده این نشوم.

۱۶- شمار آن به قیامت مرا باید داد.

۱۷- لله درّ کما

متن درسی

کارت ۶

درس ۲

پاسخها

- ۱۱- تا برای خود، زمین کشاورزی کوچکی از مال حلال بخرند و آسوده‌تر زندگی کنند.
- ۱۲- به شکرانه‌ی این نعمت سلامتی را که دوباره به دست آوردیم، تا اندازه‌ای ادا کرده باشیم.
- ۱۳- گفت: این پاداش و احسان افتخارآمیزی است. (به خاطر بی‌احترامی نکردن) این جایزه را می‌پذیرم و پس می‌دهم، زیرا به کار من نمی‌آید.
- ۱۴- گناه و رنج و عذاب این (طلاها) به چه درد من می‌خورد؟
- ۱۵- مسئولیت این (طلاها) را بر عهده نمی‌گیرم.
- ۱۶- در قیامت در مورد این (طلاها) من باید جواب پس بدهم.
- ۱۷- خدا خیرتان بدهد.

قلمرو زبانی

کارت ۷

درس ۲

پرسش‌ها

۱- معادل معنایی واژگان زیر چیست؟

شراع، سور، بشارت، مِخَنَقَه، نماز پیشین

۲- در جمله‌ی «حلال‌تر مال‌هاست» صفت تفضیلی (برتر)

موجود است یا صفت عالی؟

۳- در واژه‌ی (بزرگا) الف نشانه‌ی چیست؟

۴- نوع «و» را در عبارت «یک دوال پوست و گوشت

بگست و هیچ نمانده بود از غرقه‌شدن» مشخص کنید.

۵- واژه‌های «وندی»، «مرکب» و «وندی- مرکب» را در

واژگان زیر بیابید.

چاشتگاه، تنگ‌دست، تندرستی، ضیعتک، ناخوش، هزار

هزار درم

قلمرو زبانی

کارت ۷

درس ۲

پاسخ‌ها

- ۱- آ) سایه‌بان، ب) شادی، پ) مژده، ت) قلاده،
ث) نماز ظهر
- ۲- صفت عالی، زیرا با کسره‌ای که بعد از «تر» آمده است، حلال‌ترین معنا می‌دهد.
- ۳- نشانه‌ی کثرت، به معنای بسیار بزرگ. «مبارک باشد» یعنی بسیار مبارک باشد.
- ۴- «و» در «پوست و گوشت» بین دو واژه آمده است، پس «واو عطف» است.
- در «بگست و هیچ نمانده بود» بعد از فعل «و» آمده است، پس «نشانه‌ی ربط یا پیوند» است.
- ۵- وندی: چاشت‌گاه، ضیعتک، ناخوش
مرکب: هزار هزار درم، تنگ‌دست
وندی- مرکب: تندرستی

قلمرو ادبی

کارت ۸

درس ۲

پرسش‌ها

۱- آرایه‌های ادبی را در جمله‌های زیر مشخص کنید:
(آ) نان بخوردند.

(ب) امیر از آن جهان آمده .

(پ) قلم در نهاد.

(ت) تب سوزان و سرسامی افتاد.

۲- ترکیب‌های وصفی و اضافی را مشخص کنید:

پای راست ، تشویشی بزرگ، خدمت استقبال، فرود سرای، دیدار همایون، دبیر کافی، هزار مثقال، آن غزوها، آن خویش، حطام دنیا، دیگر روز.

۳- تاریخ بیهقی اثر کیست؟

۴- در بیت زیر، چه آرایه‌ای موجود است؟

هم حرکاتش متناسب به هم

هم خطواتش متقارب به هم